

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Landbruksdirektoratet
Postboks 1450 Vika
0116 OSLO
NORWAY

Deres ref

Vår ref

Dato

19/1513-15

30. juni 2020

Fastsettelse av endringer i tilskuddssatser for RÅK-ordningen

Landbruks- og matdepartementet har fastsatt nye tilskuddssatser i forskrift av 10. juni 2009 nr. 636 om råvareprisutjevning for bearbejdede landbruksvarer (heretter kalt RÅK-tilskuddsforskriften). Bakgrunnen for satsendringene er at det har vært betydelige endringer i de markedsmessige forhold som dannet grunnlaget for de tidligere satsene for 2020.

Endringene trer i kraft 1. juli 2020.

Det bes om at Landbruksdirektoratet informerer berørte aktører om endringene på en hensiktsmessig måte.

1. Høring av forslagene

Departementets forslag til nye tilskuddssatser ble presentert i høringsbrev datert 10. juni 2020. Høringsbrevet ble sendt til 7 høringsinstanser, og publisert på departementets nettsider.

Fristen for skriftlige innspill var satt til 24. juni 2020. I tillegg ble det avholdt et høringsmøte den 18. juni.

På høringsmøtet 18. juni 2020 deltok Norges Bondelag, Hoff SA, NHO Mat og Drikke, Orkla ASA, Tine SA, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) og Landbruksdirektoratet. I etterkant har departementet mottatt skriftlige innspill fra Nortura SA, Orkla ASA og NHO Mat og Drikke.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling

Saksbehandler
Siv Tanja Durteste
22 24 92 69

På høringsmøtet var det i første rekke *Orkla ASA* og *NHO Mat og Drikke* som hadde kritiske merknader til departementets forslag. Disse er senere utdypet i skriftlige innspill, jf. nedenfor. *Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF)* stilte spørsmål ved de norske prisene på sorteringskjøtt som var lagt til grunn for satsfastsettelsen, og ba om at disse ble vurdert på nytt. De øvrige deltagerne hadde få eller ingen kommentarer knyttet til satsforslagene.

Orkla ASA og NHO Mat og Drikke stiller seg kritiske til gjennomføring av satsendringer midt i året, og ber om at departementet avventer satsendringene til den ordinære satsfastsettelsen i desember. Det vises til at høringsforslaget kom uventet og med kort varsel, og at industrien ikke vil ha noen mulighet til å ta ut satsendringene i sine priser før tidligst 1. februar 2021. Begge høringsinstansene er videre kritiske til at departementet har basert sine nye satsberegninger på pris- og valutaforutsetninger som i dagens volatile og usikre situasjon endrer seg nærmest fra dag til dag. Orkla ASA viser også til en krevende markedssituasjon for enkelte RÅK-varer, blant annet pizza. De påpeker at satsendringer fra 1. juli vil ha betydelige økonomiske konsekvenser.

2. Nye prisnedskrivningssatser fra 1. juli 2020

Landbruksdirektoratet følger løpende konkurransesituasjonen for RÅK-industrien, og vurderer behovet for råvarepriskompensasjon for råvarene industrien benytter. Satsene for prisnedskrivning og eksportrestitusjon fastsettes vanligvis for ett år av gangen, med virkning fra 1. januar det enkelte år. Dersom prisgrunnlaget eller andre markedsmessige forhold endrer seg i løpet av året, kan departementet endre satsene.¹ Senest i 2015 ble satsene endret fra 1. juli som følge av endrede markedsf forhold.

Etter at satsene for prisnedskrivning og eksportrestitusjon for 2020 ble fastsatt den 20. desember 2019, har den norske kronen svekket seg betydelig sammenlignet med den prognoserte valutakursen som ble lagt til grunn ved beregning av disse satsene. Allerede ved fastsettelsen av 2020-satsene hadde man over tid sett en svekkelse av den norske kronen. I høringsmøtet den 5. desember 2019 ble det derfor varslet at departementet ville følge valutakursutviklingen nøye fremover, og vurdere justeringer av satsene dersom endringer i valutakursen skulle tilsi dette.

I tillegg til en betydelig svekkelse av den norske kronen, har man i løpet av første halvår 2020 også sett endringer i råvarepriser. Dette gjelder særlig de internasjonale prisene.

Formålet med RÅK-ordningen er å utjevne forskjeller i råvarepriser mellom det norske markedet og internasjonale markeder gjennom tollsatser og prisnedskrivning, slik at RÅK-industrien i Norge kan konkurrere på like vilkår med tilsvarende industri utenlands. Norge har forpliktelser i internasjonale avtaler knyttet til at prisnedskrivningen ikke skal overkompensere for merkostnadene ved å bruke norsk råvare.

---

¹ Se departementets fastsettelsesbrev til RÅK-tilskuddsforskriften av 10. juni 2009 side 2.

På bakgrunn av den senere tids utvikling i valutakurs og internasjonale råvarepriser, samt Norges avtalemessige forpliktelser, besluttet departementet å gjennomgå satsene for prisnedskrivning.

Valutakurs

Internasjonale priser innhentes i euro. Valutakurs benyttes for å regne om internasjonale priser til norske kroner. Valutakursen påvirker dermed nivået på prisnedskrivningssatsene.

Departementet har de senere årene benyttet en fast modell for å prognosere valutakursen, der man benytter et vektet snitt av gjennomsnittskurs for året og bankenes prognoser for det neste året. Ved fastsettelse av satsene for prisnedskrivning og eksportrestitusjon for 2020,² ble det prognosert at en euro i gjennomsnitt ville koste 9,91 kr i 2020. Den norske kronen har imidlertid svekket seg betydelig i løpet av våren 2020, sammenlignet med den prognoserte kursen. Isolert sett har dette bidratt til at konkurransesituasjonen for norskproduserte RÅK-varer har vært bedre så langt i 2020, enn forventet ved satsfastsettelsen.

I høringsbrevet av 10. juni 2020 la departementet til grunn en valutakurs på 11,18 EUR/NOK for beregningen av forslagene til PNS-satser i andre halvår av 2020. Denne kursen ble beregnet ut fra gjennomsnittlig valutakurs fra 1. april til 25. mai, og gjennomsnittet av prognoserte kurser fra Nordea og DNB for andre halvår 2020.

Både *Orkla ASA* og *NHO Mat og Drikke* påpeker i sine hørings svar at det er stor volatilitet i valutamarkedene for tiden, og at prognosene som departementet har lagt til grunn for de foreslåtte tilskuddssatsene synes å være utdaterte. Etter deres syn bør man benytte de til enhver tid nyeste data som finnes, ettersom det er disse som gir den beste prognosen for fremtiden. Nyere prognoser utarbeidet av bankene tyder på at kursene er i ferd med å "normalisere" seg igjen. Det bes derfor om at departementet foretar en ny vurdering av valutaprognosen.

Departementet er enig i at det er viktig å legge til grunn så oppdaterte prognoser som mulig ved satsfastsettelsen. Bankene har oppdatert sine valutaprognoser for neste halvår etter at høringsbrevet ble sendt ut. Basert på de nyeste prognosene fra DNB og Nordea, samt valutakursutviklingen fra 1. april til og med 24. juni 2020, legges det til grunn en prognosert valutakurs på 10,68 EUR/NOK for andre halvår 2020. Det er denne kursen som er lagt til grunn for satsene som fastsettes i det følgende.

Meieriråvarer

Som omtalt i høringsbrevet har ikke alle internasjonale meieripriser (omregnet til norske kroner) steget den siste tiden, selv om den norske kronen er svekket. Dette skyldes at i EU kom koronakrisen samtidig med et sesongmessig høyt produksjonsnivå av melk. Krisen har medført en reduksjon i EUs eksport av melkepulver og en økt produksjon av lagringsdyktige meieriprodukter, som for eksempel melkepulver. Etterspørselen etter ost til industri har vært relativt stabil hittil i 2020, og det er heller ikke forventet store svingninger i prisene framover.

---

² Fastsatt den 20. desember 2019.

Den internasjonale prisen på smør har sunket betydelig siden forrige satsfastsettelse. Dette skyldes økt produksjon av smør, kombinert med stabilt forbruk og redusert eksport. Det ble i høringen videre lagt til grunn uendrede norske priser på melkepulver, smør og ost siden forrige satsfastsettelse.

For å oppnå råvarepriskompensasjon foreslo departementet i høringen følgende satser for meieriråvarer fra 1. juli 2020:

NR	Råvare	Gjeldende PNS-sats 2020	Forslag ny PNS-sats fra 1. juli
1100	Helmelk flytende	2,20	2,70
1200	Skummet melk flytende	2,10	2,20
1300	Yoghurt	4,80	5,00
1500	Kondensert melk fet	2,40	2,90
1550	Kondensert melk mager	2,40	2,30
1600	Helmelkpulver 28%	6,00	4,90
1601	HMP 28 % til iskrem	0,00	0,00
1650	Melkepulver 20%	5,80	4,70
1651	Melkepulver 20% til iskrem	0,00	0,00
1700	Skummetmelkpulver	12,60	12,10
1701	SMP til iskrem	0,00	0,00
1750	Yoghurtpulver	0,00	0,00
1800	Kjernemelkpulver	-	-
2100	Fløte	12,30	15,90
2101	Fløte til iskrem	0,00	0,00
2300	Rømme	10,40	13,30
2400	Helmelkpulver 35%	12,80	15,20
2440	Fløtepulver 42%	16,10	19,00
2450	Fløtepulver 55%	11,00	15,00
3200	Mysepulver	7,70	6,30
3201	Mysepulver til iskrem	0,00	0,00
5100	Smør	5,00	11,30
5101	Smør til iskrem	0,00	0,00
5300	Smørrolje	6,50	14,10
6100	Ost	14,20	9,70
6200	Ostepulver	-	-

Orkla ASA har i sitt hørings svar vist til at det har vært en reduksjon i EU-prisene på Gouda, Cheddar og Emmentaler etter den perioden som ligger til grunn for satsene (uke 15-20), og ber departementet hensynta dette ved satsfastsettelsen. Til dette vil departementet bemerke at ved beregningen av den foreslåtte tilskuddssatsen på ost, ble det benyttet tyske priser på Cheddar og Emmentaler. De tyske prisene har ikke sunket på samme måte som gjennomsnittet i EU siden uke 15-20. De tyske prisene endrer seg ofte tidligere enn resten av EU.

Prisnedgangen Orkla ASA viser til er dermed allerede tatt hensyn til i de prisene som ligger til grunn for beregningen av den foreslåtte satsen. Etter departementets vurdering, er de tyske prisene representative for hva industrien i EU må betale.

Orkla ASA har også tatt opp spørsmålet om hvilke typer ost som skal danne grunnlaget for satsfastsettelsen. Det vises til at den internasjonale prisen er beregnet på grunnlag av ostene Emmental, Gouda og Cheddar. Etter Orkla ASA sin oppfatning må Cheddar inkluderes i beregningen av den norske prisen, etter at de nå har begynt å benytte Cheddar i deler av sin pizzaproduksjon. De mener at man må sammenligne like typer ost i Norge og i EU.

Som representativ pris for norsk ost legger departementet til grunn et gjennomsnitt av prisen på Jarlsberg og Norvegia. Det benyttes også ost av annen kvalitet og pris i produksjonen av norske RÅK-varer, både billigere og dyrere ost (f.eks. Cheddar) enn prisen som er lagt til grunn for satsfastsettelsen. I produksjonen av pizza, som er en meget viktig RÅK-vare, benyttes mest Jarlsberg. Departementet kan ikke se at det er grunnlag for å endre hvilke ostetyper som danner grunnlaget for beregning av satsen på ost.

Orkla ASA ber også departementet om å foreta en fornyet vurdering av om smør til karameller kan tas inn i råvareomfanget til RÅK-ordningen. Departementet vil her vise til at innspill om ordningens råvareomfang blir vurdert i forbindelse med innspill til jordbruksoppjøret.

På bakgrunn av oppdaterte valutaprognooser fastsetter departementet nye prisnedskrivnings-satser fra 1. juli for meieriråvarer som følger:

NR	Råvare	Ny PNS-sats fra 1. juli
1100	Helmelk flytende	2,80
1200	Skummet melk flytende	2,30
1300	Yoghurt	5,20
1500	Kondensert melk fet	3,20
1550	Kondensert melk mager	2,60
1600	Helmelkpulver 28%	6,20
1601	HMP 28 % til iskrem	0,00
1650	Melkepulver 20%	6,00
1651	Melkepulver 20% til iskrem	0,00
1700	Skummetmelkpulver	13,00
1701	SMP til iskrem	0,00
1750	Yoghurtpulver	0,00
1800	Kjernemelkpulver	0,00
2100	Fløte	16,60
2101	Fløte til iskrem	0,00

2300	Rømme	13,90
2400	Helmelkpulver 35%	16,40
2440	Fløtepulver 42%	20,20
2450	Fløtepulver 55%	16,30
3200	Mysepulver	6,80
3201	Mysepulver til iskrem	0,00
5100	Smør	12,60
5101	Smør til iskrem	0,00
5300	Smørølje	15,70
6100	Ost	11,50
6200	Ostepulver	0,00

Kjøttråvarer

Slik det fremgår av høringsbrevet har den internasjonale prisen på storfekjøttssortering 14 % økt siden satsfastsettelsen i desember 2019. Dette som følge av svakere kronekurs. Det internasjonale prisbildet for svinekjøtt er fortsatt preget av utbruddet av afrikansk svinepest, med lavere tilbud og høyere priser. Det har over tid vært høye verdensmarkedspriser på fårekjøtt, og prisen har økt ytterligere siden satsfastsettelsen. Den internasjonale prisen på maskinelt utbeinet kjøtt av fjørfe (MUK) har også økt siden desember 2020. På den annen side har den internasjonale prisen på annet fjørfe kjøtt enn MUK gått ned siden satsfastsettelsen, til tross for svakere kronekurs. Utbrudd av fugleinfluenza i Polen, en viktig produsent av fjørfe kjøtt i Europa, har ført til lavere verdensmarkedspriser på fjørfe kjøtt i 2020.

Siden forrige satsfastsettelse har norske priser økt noe for alle kjøttslag, utenom for maskinelt utbeinet kjøtt av kylling der den norske prisen har vært uendret.

For å oppnå råvarepriskompensasjon foreslo departementet i høringen følgende satser for råvarer av kjøtt fra 1. juli 2020:

NR	Råvare	Gjeldende PNS-sats 2020	Forslag ny PNS-sats fra 1. juli
70750	Svinekjøttssortering 23%	0,00	0,00
71400	Storfekjøttssortering 14%	28,10	23,90
73000	Fårekjøttssortering 25%	0,00	0,00
74000	MUK-fjørfe	5,60	5,10
74200	Fjørfe, annet enn MUK-fjørfe	8,40	14,90

Både *Nortura SA* og *Orkla ASA* viser i sine høringssvar til at den norske prisen på sorteringskjøtt 14% av storfe har økt mer enn den beregnede økningen på 50 øre/kg som ble lagt til grunn for departementets satsberegninger i høringsbrevet. I tillegg påpeker de at det er

forventet en prisøkning i andre halvår som følge av økningen i PGE. De ber derfor om at departementet vurderer den norske prisen på storfekjøttssortering 14 % på nytt før satsfastsettelse.

Som følge av prisøkningen i slutten av første halvår og forventet prisøkning i andre halvår, ser departementet behovet for å justere den norske prisen som ligger til grunn for beregning av satsene. Vanligvis blir satsene fastsatt med bakgrunn i et tre måneders gjennomsnitt av den norske prisen, men den oppdaterte prisinformasjonen tillegges også vekt. Dette fører til en økning i satsen sammenlignet med hva som ble sendt på høring.

På bakgrunn av oppdatert valutaprognose og oppdatert norsk pris på storfekjøttssortering 14 %, fastsetter departementet nye prisnedskrivningssatsene for kjøtt råvarer som følger:

NR	Råvare	Ny PNS-sats fra 1. juli
70750	Svinekjøttssortering 23%	0,00
71400	Storfekjøttssortering 14%	27,20
73000	Fårekjøttssortering 25%	0,00
74000	MUK-fjørfe	5,20
74200	Fjørfe, annet enn MUK-fjørfe	16,00

Eggråvarer

Som vist til i høringen var de internasjonale prisene på egg og eggprodukter relativt høye på starten av året som følge av økt etterspørsel. Denne etterspørselsøkningen var midlertidig, og fra april har prisene i Europa sunket. De norske prisene har på sin side vært uendret siden forrige satsfastsettelse.

For å oppnå råvarepriskompensasjon foreslo departementet i høringen følgende satser for eggråvarer ifra 1. juli 2020:

NR	Råvare	Gjeldende PNS-sats 2020	Forslag ny PNS-sats fra 1. juli
11100	Heleggmasse	8,60	9,00
11200	Heleggpulver	31,00	19,30
12100	Eggeplomme konservert	0,00	0,00
12200	Eggeplommepulver	10,70	0,00

Departementet har ikke mottatt noen innspill i høringen knyttet til prisene og satsene for eggråvarer. På bakgrunn av oppdatert valutaprognose fastsetter departementet nye prisnedskrivningssatsene for eggråvarer som følger:

NR	Råvare	Ny PNS-sats fra 1. juli
11100	Heleggmasse	9,40
11200	Heleggpulver	22,00
12100	Eggeplomme konservert	0,00
12200	Eggeplommepulver	1,50

Potetråvarer

Som omtalt i høringsnotatet er verdensmarkedsprisen på glukose svakt redusert siden forrige satsfastsettelse, mens prisen på norsk glukose har økt svakt. For råvaren stivelse er internasjonal pris redusert noe siden forrige satsfastsettelse, mens den norske prisen har hatt en liten økning i samme periode. For råvaren mel og flak av poteter har internasjonal pris økt mer enn norsk pris. I jordbruksoppgjøret 2020 ble det besluttet at målprisen på potet skal øke med 0,13 kr per kg fra 1. juli.

For å oppnå råvarepriskompensasjon foreslo departementet i høringsbrevet følgende satser for potetråvarer fra 1. juli 2020:

NR	Råvare	Gjeldende PNS-sats 2020	Forslag ny PNS-sats fra 1. juli
30100	Poteter	0,00	0,00
31200	Mel og flak av poteter	10,90	9,30
32100	Potetstivelse	1,80	2,30
40200	Glukose, glukosesirup (dekstrose)	3,20	2,80

Orkla ASA har i sitt høringsinnspill pekt på at når avrensprisen på potet øker med 0,10 kr per kg til 0,50 kr per kg, som følge av årets jordbruksoppgjør, innebærer dette en økt råvarekostnad for norsk glukose. Orkla ASA stiller spørsmål ved om departementet har tatt hensyn til den økte avrensprisen.

Departementet skrev i høringsbrevet at avrensprisen steg med 10 øre som følge av jordbruksforhandlingene, men presiserte ikke når endringen skulle tre i kraft. Den nye avrensprisen er ikke gjeldende før 1. januar 2021, og det er derfor ikke aktuelt å ta dette med i vurderingen av nye satser for andre halvår 2020.

På bakgrunn av oppdatert valutaprognose fastsetter departementet nye prisnedskrivnings-satser for potetråvarer som følger:

NR	Råvare	Ny PNS-sats fra 1. juli
30100	Poteter	0,00
31200	Mel og flak av poteter	9,30
32100	Potetstivelse	2,70
40200	Glukose, glukosesirup (dektrose)	3,00

3. Endringer i eksportstøttesatsene fra 1. juli 2020

Satsene for eksportstøtte fastsettes med utgangspunkt i norske og internasjonale priser. De fleste råvarer er berettiget både prisnedskrivning og eksportstøtte, og for disse råvarene påvirkes satsen for eksportstøtte av nivået på prisnedskrivningssatsen. Eksportstøttesatsene blir derfor fastsatt etter satsene for prisnedskrivning, slik at de kompenserer for forskjellen mellom norske og internasjonale markedspriser, utover det prisnedskrivningssatsen dekker.

Eksportstøttesatser for 2. halvår 2020 framgår av vedlegget.

Med hilsen

Henrik Einevoll (e.f.)
avdelingsdirektør

Siv Tanja Durteste
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer